

Till
Tjänstemännens Centralorganisation
114 94 Stockholm

Datum
2019-05-13

Vår referens
Ann-Katrin Dolium, Avtal och
Politik

Unionens yttrande över SOU 2019:13, Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet

Regeringen beslutade den 10 mars 2016 att tillsätta en kommitté i form av en nationell delegation för att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030 samt lämna förslag till hur arbetet med att genomföra Agenda 2030 fortsättningsvis ska bedrivas. Regeringen har uttryckt att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030 och att hållbar utveckling ska vägleda all politik fram till 2030.

Unionen avger följande yttrande över ovanstående utrednings förslag

En Agenda 2030-kommitté t.o.m. 2030

Utredningen föreslår att regeringen bör tillsätta en kommitté med uppdrag att t.o.m. 2030 kontinuerligt ta fram underlag till regeringen i form av uppföljning, utvärdering och förslag till åtgärder för att genomförandet av Agenda 2030 ska drivas framåt. Kommittén bör vara brett sammansatt av ledamöter från olika delar av samhället för att återspegla de breda samhällsperspektiv som krävs i genomförandet

Unionen ser positivt på upprättandet av en kommitté som arbetar på uppdrag av regeringen och som genom sin form är oberoende i den mening att de arbetar och lägger fram resultat i sitt eget namn. Unionen anser att det är viktigt att det i kommittén finns representanter från den fackliga rörelsen, och specifikt från fackförbund med bred förankring i, och erfarenhet av samverkan och dialog med, det privata näringslivet.

En tydlig förväntan på efterlevnad av internationella riktlinjer

Utredningen poängterar att svenska företag i hög grad är internationella och därför kan ha en positiv inverkan både nationellt och globalt. Ansvarsfulla företag som respekterar miljön, bidrar med kunskap och utveckling och värnar en social dialog med anställda och regeringar i de länder man är verksamma sprider en god företagskultur. Regeringen uttrycker en förväntan att svenska företag uppträder ansvarsfullt och efterlever internationella överenskommelser såväl i Sverige som på den internationella marknaden. Med en globaliserad värdekedja ställs höga krav på att företagen har insyn i och kan påverka produktionsvillkoren också hos sina underleverantörer.

Unionen anser att i uppfyllandet av förväntningarna på företagen avseende efterlevnad av internationella riktlinjer är den internationella fackföreningsrörelsen en självklar part som med fördel kan involveras. Fackföreningsrörelsen har praktisk erfarenhet av internationella riktlinjer och som kontrollmekanism,. Ingen annan aktör finns på arbetsplatser varje dag världen över och har tillgång till daglig information om hur företag respekterar interna och externa riktlinjer.

Arbetsmarknadens parter bidrar i omställningen till en hållbar utveckling

Utredningen understryker att arbetsmarknadens parter på flera olika sätt bidrar till uppfyllandet av målen i Agenda 2030. Utredningen poängterar att den svenska arbetsmarknadsmodellen stödjer det svenska genomförandet av agendan och att arbetsmarknadens parter är viktiga aktörer för att Sverige ska kunna ställa om till ett modernt och hållbart välfärdssamhälle. Utredningen betonar även att det är angeläget att arbetsmarknadens parter, som ett led i att bidra till att uppnå ambitionen och målen i Agenda 2030, fortsätter pågående dialog och samverkan. Utredningen framhäver därefter att det är angeläget att parterna höjer ambitionen inom flera områden som har bäring på hållbar utveckling.

Unionen delar utredningens bedömning att den svenska (arbetsmarknads)modellen stödjer det svenska genomförandet av agendan och arbetsmarknadens parter är viktiga aktörer för att Sverige ska klara omställningen till ett modernt och hållbart välfärdssamhälle. Modellen, som även uppmärksammats internationellt, har under en lång period bevisat sin effektivitet i att hitta gemensamma, effektiva och långsiktiga lösningar. Unionen håller även med om att det är angeläget att parterna höjer ambitionen inom flera områden som har bäring på hållbar utveckling. Detta kan ske genom de traditionella metoderna såsom kollektivavtal på nationell och internationell nivå (sk. globala ramavtal) men även genom att utveckla nya samverkansforum och metoder som integrerar bredden och interaktionen mellan de olika Agenda 2030-målen.

Bidrar till socialt och ekonomiskt hållbar utveckling

Utredningen betonar att den svenska arbetsmarknadsmodellen har lett till stora framsteg vad gäller stabilitet på arbetsmarknaden och relativt sett goda ekonomiska och sociala villkor för arbetstagare i Sverige. Den innebär i dag en stabil organisations- och kollektivtäckningsgrad, en hög grad av fackligt medlemskap och goda omställningssystem, som traditionellt har klarat av omställningar och strukturomvandlingar väl genom lagstiftning, kollektivavtal och andra avtal och överenskommelser mellan arbetsmarknadens parter avseende arbetsrätten. Utredningen beskriver att förhållanden mellan arbetsmarknadens parter i vissa fall regleras helt av avtal och ibland av avtal tillsammans med lagstiftning i sociala hållbarhetsfrågor såsom jämställdhet, arbetsmiljö mm.

Vidare säger utredningen att parterna är särskilt avgörande för genomförandet av mål 8 om att skapa en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt samt en produktiv och full sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla och att även möjligheten att uppnå flera andra mål i agendan är avhängig dialog och avtal mellan arbetsmarknadens parter då förhållandena på arbetsmarknaden har direkta och indirekta effekter på flera av målen. Som exempel nämner utredningen minskad fattigdom, starka sociala trygghetssystem, ökad jämlikhet, minskat utanförskap, icke-diskriminering och ökad jämställdhet (mål 1, 5 och 10).

Unionen håller med om att arbetsmarknadens parters samverkan och agerande är avgörande för att skapa en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling för genomförandet av mål 8 om att skapa en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt samt en produktiv och full sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Unionen vill dock tillföra att det finns möjligheter i att

förutsättningen för att uppnå flera andra mål i agendan är avhängig dialog och avtal mellan arbetsmarknadens parter då förhållandena på arbetsmarknaden har direkta och indirekta effekter på flera av målen samt att målen interagerar och påverkar varandra i stor utsträckning. Ett tydligt exempel är hur omställningen av alla näringslivets branscher till fossilfria affärsmodeller eller till affärsmodeller med lägre miljö- och klimatpåverkan har en direkt påverkan på behov av omställning av arbetskraften i form av strategisk och systematiskt planerad kompetensutveckling i samverkan med fackliga organisationer. Unionen vill understryka att vikten av att underlätta omställning också bland redan yrkesverksamma, så att även de kan ställa om i enlighet med de nya kompetensbehov som industrin och övriga branscher har och kommer fortsätta ha.

Unionen vill här tillägga mål 12, hållbar konsumtion och produktion samt 13, bekämpa klimatförändringarna, bland de listade målen i utredningen där arbetsmarknadens parter ska samverka och hitta former för målsättning och genomförande. Unionen vill arbeta vidare på etablerade metoder inom den svenska modellen såsom dialog, samverkan och förhandling och anpassa dem till de utmaningar Sverige möter i sitt arbete att nå de globala målen.

Bidra till omställningen till ett klimatneutralt samhälle

Utredningen poängterar att omställningen till ett nollutsläppssamhälle innebär ett behov av en påskyndad strukturomvandling som direkt påverkar arbetsmarknaden. Nödvändiga investeringar för klimatanpassning kommer att skapa nya arbetstillfällen medan andra jobb kommer att försvinna. Arbetsmarknadens parter kan spela en avgörande roll för att möta det starka omställningstrycket och skapa goda förutsättningar, exempelvis genom att sluta omställningsavtal och enas om insatser för kompetensutveckling.

Unionen ställer sig bakom utredningens beskrivning av att Agendan innebär att det behöver göras särskilda åtaganden för att stoppa klimatförändringar och att det som hotar klimatet och förstör miljön också är ett hot mot goda arbetsvillkor och jobbskapande. Arbetsmarknadens parter kommer, som utredningen beskriver, spela en avgörande roll för att möta det starka omställningstrycket och skapa goda förutsättningar. Våra ställningstagande i paragrafen ovan, under Bidrar till socialt och ekonomiskt hållbar utveckling, gäller även denna paragraf.

Värna den svenska arbetsmarknadsmodellen och verka för social dialog och anständiga arbetsvillkor

Utredningen bedömer att regeringen fortsatt bör värna den svenska arbetsmarknadsmodellen och verka för anständiga arbetsvillkor och social dialog inom EU och i olika internationella forum. Den betonar vidare att Sveriges arbetsmarknadsmodell är unik och att arbetsvillkoren i hög grad regleras via avtal mellan arbetsmarknadens parter som oftast respekteras. Det svenska medlemskapet i EU är i vissa fall en utmaning när det gäller att kombinera det gränsöverskridande samarbetet med bevarandet av och respekten för medlemsländernas olika kollektivavtalsmodeller och parternas oberoende.

Unionen delar utredningens slutsats att det är viktigt att Sverige fortsätter att värna den svenska arbetsmarknadsmodellen inom EU och i olika internationella forum och att regeringen bör fortsätta att verka för anständiga arbetsvillkor och för social dialog i olika internationella forum.

Unionen delar utredningens uppfattning att Sverige kan och ska spela en viktig roll i arbetet med att verka för anständiga arbetsvillkor, stå upp för rätten att organisera sig och för den sociala dialogen

globalt. Unionen vill se en utveckling av initiativet Global Deal och hur det kan användas i globala partsrelationer liksom i globala handelsrelationer, till exempel ge fördelar i förhandlingar och avtal. Vilken typ av fördelar som kan användas bör utredas.

Avslutningsvis vill Unionen understryka att det är ineffektivt att dela upp de tre hållbarhetsdelarna, det vill säga de sociala, ekonomiska och miljörelaterade målen, och att måla in samverkan och dialog mellan arbetsmarknadens parter i det sociala hörnet. Alla tre delar måste ses som en helhet för att uppnå en hållbar utveckling vilket också betyder att frågorna som hanteras inom den svenska modellen måste bör breddas i Sverige, i EU och internationellt.

Peter Hellberg, 1:e vice ordförande, Unionen